

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'Atsmot Yosef

Ibn Ezra, Joseph ben Isaac

קחצי נב פסוי, ארזע נבא

Nidpas ... poh Śaloniḳi, 361 [1600/1601]

ו פד ח הכלה

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767)

לן דשייך נוור למלאכה קאמור וברין היה שיפרש
כן בדברי הסואל במאי עבקינן בלישני דמכעיא
לן אלל תלא חס עדי המסקנא דממילא שזעין
דמעיקר נמי לא שייקלא בהנך ליטני דמכעיא
לן עכ' לוחי דושי הרש' כל לא נמנאו כודי אבל
מלשון הרש' הלוי זלפה נראה שלהעת הר' בהנך
ליטני מעליא לא בעי עסקין בלותו ענין ובהדיא
כתב הר' הפעין שיהיו עסקין בלותו ענין אלל
חס' כן הכינה ואמר דלשם קידושין קבילתניהו לא
טהר' לדרגה לפרש הכי משום דבהנך ליטנא מ
מעליא יש לסלק בין הכיכ ואמרה הידעה וכפי
החילוקים סכת הר' זל

אבל

דעת הר' נרא דבהנך ליטני
מעליא לא בעי שיהיה מדבר
עמה ומדברי הטור נראה שאפילו כלסוגות שהיא
וראיה מקודשת צריך שתבין שהיא לטן קידושין
ומיהו חס' אמרה שאינה מכינה כלשון ההוא יש ל
להתפק או דעתו שאינה מקודש' כלל אי הו ספק
קידושין ומדקדוק לשון ה' נרא' דאינה מקודשת
והר' אש' זל כתב דלאו כל כמינא לומר דלא ידע
ועם שהר' הגדול מוהר' יק' זל הנהיג להקביל דעת
הר' אש' לשאר המפרשים ושדברי הר' אש' הם באיש
המקדש הוואה דברי הרב רבינו ירוחם יתבאר לנו
שהאשה קאי המדקדק בדבריו הטב ית לוי זה

ויש

לספק בדברי הר' אש' אי מאי דקאמר
הכי ליטני דברירא לן דהו לטון ק
קדושין קאי אבל ליטני דהו קידושין ודאי כגון
זקוקתי לקיחתי והרי את כרשותי או דלמא דוקא
בליטני ברירי כגון הרי את מקודשת או מאורסת
הוא דלאו כל כמינא לומר שלא ידע אבל בהנך
ליטני דוקוקתי ולקוחתי וכרשותי אפשר דנאמנת
על פי דבריה ונתכרר ספק זה מדברי רבי ירוח'
שהדין טוה ככל הלסוגות סכת בנתי' כ' ח' זל
וכל לו הלסוגות שהיא ודאי מקודשת לאו כל כמינ'
לומר שלא ידעתי שנתנס אלי בתורת קדושין אפילו
לא דבר עמה על עסקי קדושין כלל וכתב שאם
אמרה דלא ידעה הו ספק קידושין והכי נקטי

ובלישני

דמספקא לן חס' לא היה
מדבר עמה ואמרה האשה
דקבלינהו לשם קידושין להר' הויה ספק מקודשת
אבל רבינו ירוחם כתב בשם רבו דאינה מקודשת

ואם

יש לחלק בין זמן התלמוד לזמננו זה
אינו ברור בדברי הפוסקים אך זה
מנאתי בהר' עכא זל במאי עסקין אולימא כשאין
מדבר עמה וכו' עיקר הפי' דלא קיימי אלל אאנהו
ליטני דמכעיא לן אב' בהנהו ליטני דמכעיא בכרית

כהדיא דהויה מקודשת לא קמכעיא להו דלרודה
ליטני דמכעיא לקידושין אינון ופשיט מ'תא דכל
טהיה מדבר על עסקי קדושה מקודשת דלקדושין
משמע ולא למלאכה מיהו היינו לדידהו אבל לדידן
דלא בקיאות נטי בליטנא דהו ואינם יודעות לבפר
כלשון הקדש כל היכא שאין מדבר עמה על עסקי
קדושה ואמר לה אפילו מהנהו ליטני דמכעיא כהו
מקודשת לא חיישין לה דאיכא לא ידעא מאי ק
קאמר אבל כמדבר עמה על עסקי קדושה הו
ידעא דלקידושין קאמ' לה וכיון דהו ליטני דקדושה
הרי ומקודשת גמורה וכו' הרי את מקודשת לי
הרי הלשון ברור ומוחזק וחוקה הו דידעה ואפילו
כשאין מדברים עמה על עסקי קדושה חייש' לה
שודעה והויה מקודשת וזושיטת גדולי רז'ל והיא
הנכונה בעיני עכ'ל :

והנה

ממאי דכתב בתחילת דבריו אבל
בהנהו ליטני דמכעיא בכרית כהדיא דהויה
מקודשת וכו' ופשיט מ'תא דכל שהו מדבר עמה
וכו' בר' דס' זל דצריך שיהא מדבר עמה על עסקי
קדושה אפי' בהנך ליטני דהו מקודשת וכסמוך
כתב זל אבל השת' לדידן וכו' כל היכא שאין מדבר
עמה וכו' ואמר לה אפי' בהנהו ליטני דמכעיא כהו
מקודשת לא חיישין כנראה דהו דוקא לדידן לא
בזמן התלמוד :

ונראה

דרעתו זל ודאי כן הוא כדעת
הר' אש' זל דבהנהו ליטני דהויה
מקודשת אין צריך שידבר עמה על עסקי קדושה
ומ' פשיטא מ'תא וכו' כלומר דראי אין מקום לנ'
דהכעיא קאי על הנך ליטני דהכי מספק' אי הו
למלאכה או לקדושה רפשיט הו דלקדושה משמע
אלל ודאי דלא בעי אלל על ליטני דמכעיא לן וכיון
טכך דהכי ליטני דהו לן סמקודש' אין צריך שידבר
עמה ודוקא כזמנא אבל לדידן לא שא צריך שידבר
עמה וכו' :

ומיהו

עדין נה' דבזמננו נמי אפי' אש'
לא היה מדבר עמה על עסקי
קידושה יש לחוש כ'ל :

הלכה ח דף ו

אמר

דב יהודה וכו' הלכה כר' יוסף וכו'
והו סעסקין בלותו ענין וכו' :
דע וכו' חכם אחד אשכנזי מיהר' שכתב
זלפה וכו' הויה מוהר' שמואל הלוי
זלפה ואם באתי לכתוב כל דבריהם היה צריך
להאריך ולנאת חזן מן הכונה ולא יהיה כונתי בזה
פי' אש' לקצר ולכתוב ממננת מה שעולה לפסק
ההלכה : הוקסא

דוקשה

למה ר' שכנא דמסוגין משמע
 דבעי עבוקי בלותו ענין וכפ'
 האיש מקדש תנן המקדש כ' נשים וכו' אעפי' טלח
 בכלכות לאחר מלאך חיבה מקדש שמחמת קדושי'
 הראשונים טלח וכן קטן שקדש ע"כ משמע מובאן חי
 לאו טעמא מחמת קידושין ראשונים טלח היו
 קידושין אעפי' טלח פירש' לטפ' קדושין טלח אמ' ואין
 לתרץ דכפרק האיש מקדש איירי באתרא דמקדשי
 והדר מהכללי להכי הו' קדושין בסתמ' וכפ' דמעט'
 איירי באתרא דמקבלי והדר מקדשי דחס כן מה
 בא רב פפא לחדש לחלק בהכי הלל המטמיות
 שלמות הן והאריך ליבות הקושיא והעלה בפירוט'
 דמלתא דהך כרייתא דנריך סיהיו עסקין בלותו
 ענין מדבר בשאש שינא עליה קול מראשון וקול מ'
 משני שמונת חף לראשון לאחר גירושיו שני או
 מגרש שני וכושא ראשון רק שנריך כל אח' הן ראשון
 הן שני שנוכחא לאחר גרושי חבירו לקדשה קדושי
 תורה ומייניי הבא שא' עושה חכירו שליח לגרושין
 או לקדושי תורה באיזה שמתרצה האשה והא' הוא
 שמדבר עמה על עסקי גיטין וקידושין שתקבל גט
 מאחר וקדושין מאחר לאיזה שתרכ' ונתנית לקבל
 הגט מהא' וקידושין מהאחר ונתן לה הגט מאותו
 טלח רנתה אותו אפילו בפירוש ואחר כך נתן לה
 קדושין קתם או נתן לה קידושין של תורה מקות'
 שנתנתה לו ואחר כך נתן לה הגט ולא פירש כהא'
 פלוגי רבי יוסי ורבי יהודה זה או דיו וזה או גריך
 לפ' לפי שכשנתן לה הגט ואחר כך נתן לה דבר
 מה בסת' היא סוכרת שהוא פירושן של אותן
 האיש שקבלה ממנו הגט וכן חס נתן הקידושין
 תחלה ואחר כך נתן לה הגט בסת' היא סוכרת
 שהוא הכתובה מאותו האיש שקבלה הקידושין מ'
 מחמתו ולכן נריך סיהיו עסקין בלותו ענין משום
 דאיכא למעני' אבל מי ששדך ונותן לה דבר
 מה בכחם טלח פירש' לאיזה ענין הוא נותן לה
 מהתמא הו' קידושין חא' כ' קדשה קידושין של טעו'
 שאני או לטפ' קידושין הראשונים טלח עכ"ל וכקש'
 הכרחיות דקות נזמות לקיים בירושו זה מדבר'
 רש"י זל דקדוקים מהכל ימעטו: ומהר"ש הלוי
 זלטה הכה מחד על קדוה חס בקיב פירושו שאין
 לו שחר' חס בעבור שעיקר הקושיא היא כתובה על
 ספר כדיו כדברי התוספות זלטה כפרק האיש מ'
 מקדש שהקטן קושיא זו לרש"י והם זל פירשו דרך
 אחר בענין הכלכות וכתבו דעיקר החששא היא
 שמה קדושין אחרים קדמו להם

אבל

מדברי הר"א זל כפרק האיש
 מקדש למדנו דין מחודש שכתב
 על דברי רש"י זל ואף על גב דנתן לה קתם ולא
 פו' לא הו' קדושין חא' דבר עמה תחלה על עסקי

קדושין וכל זמן שעוסקין בלותו ענין
 קדושין איכא עכ"ל וכחמת דברי ר' זל מבוגמני דסי
 חין עסקין בלותו ענין מנא ידעא ואפשר דכשהיה
 מדבר עמה תחלה חף על גב דחין עסקין בכתב טן
 ודמי דכא דמקדש בכחות משה פרושה או קטן
 שקדש למדבר עמה חין עסקין בלותו ענין דיש
 לחוש ולהחמיר לדעת הר"א: ולא רלוותי שהוזכר
 זה בדברי הפוסקים:

וורש

הלוי זלטה כתב חילוק אחר
 בדין והוא זה כלשון זל:

והפירוש

הנכון חללי בשיש רשי זלטה
 דלעולם כדק' וכסכר הר"ס
 זל דק' דכשהיה מדב' חין עסקין בלותו ענין חפי'
 חשש ליכא בשום מקום חלל שבובר רשי דהיה
 מדבר עמה ופסק גרע וגרע משדך דכיון שהתחיל
 לדב' על עסקי קדושין באהבה רבה היה לו לקדש
 מיד בלותו חממות וכיון דנעתק מענין לענין גלי
 אדעתיה דלוישתפוך חמימי ומהדר הדר ביה ואף
 על גב דנתן אחר כך כיון דלא חזר ופירש' עדיין
 בתוקף חזרתו הוא ומתנה בעלמא הוא דיהיב לה
 משום כיסופא דמכסיף מוגא חבל שדך אש' שדוכין
 בעלמ' ונתרצת חף על פי טלח יקדש ולא יתן כלום
 חין כאן גילוי דעת שחזר בו הינכך כשטולא אחר
 כך בכלכות הרי הוא בכני מקומו חי מקדשי והדר
 מקבלי זל חף זל לקדושין מכיון וגם האשה שידעת
 מנהג המקום מקמת בכך כיון שקבלתם קתם:
 וכן שלכך כיון רשי כמה שפירש' מה ששדך אשה
 ונתרצת וקדש וטלח בכלכות וכו' ונשמר רשי טלח
 חפ' חוששין לכלכות נטוי שהיה מדבר עס' האשה
 על עסקי קדושין והפסיק הענין ונתן לה בכלכות
 ותכשיטי' חלל מיימי בשדך לחוד דחס היה מדבר
 וכו' גלי אדעתיה דהדר ביה ובדכתי ואפי' באתרא
 דמקדשי והדר מקבלי ליכא מששא כלל ומה שכת'
 וקדש וטלח נשמר טלח חפ' דמייורי כמי שקדש ק'
 קדושין גרועים ומדע לו שהיו בטלים ושוכ טלח
 סבלותיות או נתנס מירו' דכפי האי גוונא פשיטא
 דחוששין לכלכות דגלי אדעתיה דמקדשי והדר
 מקבלי ובדכתי' ולא מכח סכרא לכד דחה רש"י כ'
 פרושים חללו חלל אבח הסוגיא דאי איתא דהיה
 מדבר רב הונא ורבא כהיה מדבר' וכפ' ועסק
 בענין אחר היכי כ' דרכא לאותוכי אשמעתין
 ממתניתין התם כדקתני טעמא שמחמת קדושין ה'
 הראשונים טלח דהשתא חין לתרץ דק' דרכא
 דחוייא דאביי דלישא בתרא דלא מכעיא קאמר
 לא מכעיא לא נחת לקדושין כלל חלל חללו הכא
 דנחת לקידושין כי' לפי דיתוי זה הנידלח דייקנין
 דחוששי לכלכות דעלמא דלא נחת לקדושין
 כלל מ"מ מיניה וכיה ודאי

לדידה
 ח' דכל
 קדושין
 לדידן
 לקפרי
 עסקי
 יא כהו
 חי ק
 ויה ח
 יקדושי
 דשת לי
 ואפילו
 ישי' לה
 ל והיא
 יו חבל
 דהויא
 עמה
 עסקי
 כמקד
 מדבר
 כי כהו
 ידן לפ'
 כדעת
 דהויא
 דושיה
 קום לו'
 חי הו'
 משמע
 וכוין
 שידבר
 שידבר
 פ' חס
 עסקי
 סיכונ'
 כ ענין
 שכנא
 ל הלוי
 צריך
 זי כזה
 לפסק

ל

עצמות יוסף

ואחרי דיוקין... שאלה דע טעותו ושלח אחר כך... סבלנות מקודשת ולפי מתנתו צא הויא תיובתא... אשמעת דדילמא דכיהיה מדבר על עסקי קדושה... חשיב כמו נחת לקידושין: וללישנא כתר דמי... היכי בעי רבא לאוכוחי שמעתין ממתניתין דילמא... גלוי מתניתין דעבד מעשה וכהיה דברי בעלמא... הו זכאי כמו למה לל למימ' לא מבעיא קאמר וכו'... לדחות דיוקן יעמוד אותו ויאמר שאני הכא דנחת... לקדושין במעשה: וכן אל דאם איתא המירי... רבא בקדש קידושין גרועים ונדע לו שאין כלום... זמלח קבלנות היכי מתיב דכה ממתנותין והיא... עכל דמיכא וכה דיוקין טעמא דאיכא למימר... שמחת קדושין שלח הא אס ידע טעה דליכא... למימר שמחת קידושין ראשונה שלח מקדש וללישנא... בתרא שאי הסי אכיי לא מבעיא בעלמ' דלא נחית... לקדושין עלמ' מאן דכה שוויה כנסית לקדושין מיירי... רבה חלל והאי קמהא דרבה כקבלנות דלא נחית... לקדושי כלל מיירי לא כדיובור ולא כמעשה חלל... כסידך לחוד מיירי וכפך נתיישבו דברי רש"י זל:

ולפי דרכינו למדנו תירוצ' לקושיית מהר"ר שכנא... אף לפי דרכו דדיוקין ממתני' דחוששין לקבלנות... דעלמא ההיכו כסידך אין קושיא מהיה מדב' עמה... דהתם גרע מסידך ואכילו חששא ליכא כהוסי מקו'... דהיה קהאיש מקדש נחת לקדושי וגלי דעתיה... דמקדש כריש' והדר מכילי וכהיה דפ' הוי אפכ'... דבעי למיחת לקידושין וגלי דעתיה דהדר כה... וכדכת' עכ"ל פירושו כהלכה ובהמות... שרקבה לגנות למהר"ר שכנא מאר' והיה לי מקום... להאריך בכל הגדלים ואני לא באתי רק לפרש... המהכתא לעיקר הדין לכד:

ודע שהרמב"ם לא הזכיר עסקין באותו ענין כי אס' בקידושין אבל בגירושין לא הזכיר חלל היה מדבר עמה על עסקי גיטוי פ"ד גם בהלכות מעשר שני פ"ד לא הזכירו ורבי שאמון הסוה העניעים וחר:

וראיתי להחכ מהר"ש הלוי זל שהרבה בטענות לחלק בין גירושין ל לקדושין גם מדברי הרמב"ם נראה שיש חילוק בין קדושין לגירושין כיון דלא בענין דעת של אשה ומיהו דרבין של הרמב"ם להוותו סומך במקומו רבא אל המקו אשר הכר קדש ליה פירוש וסתמי דמלת בעסקין בענין מיירי ודקדק בהלכות אגשות בפ"ג ז"ל היה מדבר עם האשה וכו' ולא פירש הואיל והן עסקין בענין דיו ע"כ לא כתב והוא שעסקין חלל הואיל ועסקין כנר דבתמיות היה מדבר הוא בעסקין באותו ענין:

גם בראה שכן הוא דעת הרב מהר"ק זל כטורא' ה סימן קל"ג שכתב דדעת מ פ"ר מכ"ד מענין לענין באותו ענין לא מהכי וכתב

אל וגם מדברי הרמ"ם כפ"ק מהלכות אישות ופ' א' מהלכות גרושין כתב בתם והוא שעסקין באותו ענין והנה כפרק א' דגרושין לא כתב כלל חלל דעד' בתם הכי הוי לדעתו זל כדפרישי': והסכים הרב מהר"ק לומר הלהר"ף גם כן לא מהני ותמיה לי דאם כן למאי הלכתא כתב הר"ף זל הך קקלא וטריא מנא ידעינן אמר אכיי מענין לענין וכו'.

ונראה

דהכיוצא כי היכי דלא נטעו דמענין לענין באותו ענין כולו מקרי עסקי באותו ענין: ולא היה רחוק מן השכל לומר דהר"ף סבורא ליה כדעת הרש"א זל דמהני:

הוספות

לא יהא לו עסק עמהם והר"ר עזריאל פירש וכו' וק' וכו' י"ט להקשות דהא איכא למטעי שמא יסבור שהיא מ גורשת ואזכה מגורשת ונראה דפ"ל שרעתו של הר' עזריאל פירושו לא יהא לו עסק וכו' הוא דומה לממרא דרב יהודה אמר שמואל היינו שמדב' עמה על עסקי גיטין וקידושין וכפי הדין היא מקודשת ומגורשת והטענה כוכר שאינו כן: אבל בת פכי הרא"ש מזאתי טעם ברור כיון שהאשה אינה נשאת כי אס' ע"כ ד' לא יש חשש איסור כטעותו שהיא מגורשת שכ"ד לא יתירוה ליכא חלל בקידושין ליכא למימר הכי אבל לרש"י שפ"ד דקאי לד"י נחא דיכא לטעות להתירה אס' אינו יודע:

ונראה

דקדק אמאי לא תירוצו דאס' איסור אס' יסבור שאיני מגורשת שיחזור ויקחה בלי קידושין אחרים ועובר ומשום לא תהיה קדשה וכו' ונראה דלא חמיר' הך איסורא כולי האי כי היכי דמי' עליה לקמן דקסין מדור המכול אבל כהן המחזיר גרושתו הוא לחו ברור כתורה וכהו סליק אדעת' דקס' מרור המכול והקשו התוס' דאפי' לא נאמר חלל באיסור אשת איש:

הלכה ש רף ו

וכן

בגירושין וכו' יש לדקדק אמאי לא בעי כהאשה אס' אמר לה אין לי עסק בך מהו:

ונראה

דאין לי עסק בך פשיטא דלא מהכי דהוא נסתלק ממנה והוי כאילו נאמר לה איני איתך וכו': אבל הר"ן כתב כפ' המגרש גבי מתנה דבוכו של גט וכו' דוק בעבד הוא דקבעי לה אבל באשה לא מכתקא ליה משא דלא שייך לישנא דאין לו עסק בך חלל כעבד שגופו קנוי ע"כ ולפי חילוק זה נלמד דאס' אמ' לה אין לי רשות בך מהכי מוסר דשיך נכח אשה כי האי לישנא אבל אי טעמא דאין לי עסק בך הוי מטעם דפרישנא